

sosodnih deželah, kar je prikazal tudi na karti, analizira prvine tega dejanja in njih pomen.

Milko Matičetov primerja slovenski zagovor iz Tera zoper meglo s švicarskimi, posebno z retoromanskega ozemlja (str. 160—163). Znan pa je tudi v Brkinih in v hrvaški Istri. Podobnosti so presenetljive in dokazujejo, da so tudi na teh doslej dokaj zanemarjenih področjih, kjer se je ohranilo malo izročila, skupne indoevropske, morda tudi vlaške prvine, ohranjene v alpskem svetu.

Elfriede Grabner obravnava v razpravi K raziskovanju ljudskega zdravlilstva v Vzhodnih Alpah (str. 164—179) področje, ki je imelo v gorskem okolju in na križišču raznih kultur vselej mnogo pogojev za močan razvoj. Po očrtu zgodovine te panoge glede na obravnavano ozemlje se ustavlja avtorica ob ljudskih bolezenskih predstavah in pri oznaki »nix« za Unguentum Zinci.

Evel Gasparini je povezal ekskurzijo na drugem posvetovanju s tretjim zborovanjem v članku Le betulle di Eibiswald (str. 180—184), v katerem primerja cvetlične preproge, ki jih delajo na Telovo po vaških poteh v južnoštajerski vasi, s podobnimi šegami pri raznih slovanskih narodih. Skuša pa dati tem šegam širši etnološki okvir.

V zborniku pogrešamo kaj več spisov o romanski Reciji, ki so jo kajpak že dokaj raziskovali, vendar pa se je to delo zadnji čas ustavilo. Tudi članki in pričujočem zborniku opozarjajo, da je z vidika primerjalne evropske etnologije raziskavanje te dežele, ki hrani toliko starin, še vedno zelo pomembno.

Drugo, kar nam nalaga ta zbornik, pa je opomin, da se moramo Slovenci temeljito pripraviti na prihodnje posvetovanje, ki bo verjetno — sledeč vrstnemu redu — med Furlani, s študijami o naših stikih z njihovo kulturo. In če bo začel krog znova v Ljubljani, bo treba storiti še več, ako želimo, da bodo uspehi vedno boljši.

Vilko Novak

Indijanske pravljice. Izbral in prevedel Albert Širok. Založila Mladinska knjiga, Ljubljana 1961; 184 strani, 8°.

Knjiga je izšla v zbirki »Zlata ptica«, v kateri so že doslej izšle pravljice raznih narodov. Pravljičice v tej knjigi so zajete iz tradicije Indijancev severne in južne Amerike. Ob zaključku knjige najdemo zbirko opomb k posameznim tekstom in zelo skromen očrt oziroma vrednotenje folklorne ameriških Indijancev. Knjiga je izšla v prav prikupni obliki po načrtih ing. arh. Branka Simčiča.

Celotna zbirka »Zlata ptica« nedvomno predstavlja pomemben prispevek k naši literaturi o folklori drugih narodov. Vendar se mi v zvezi s tukaj citirano knjigo javljajo določeni pomisleki, ki jih želim na tem mestu navesti. Predvsem se mi zdi, da je odprto vprašanje, komu je knjiga pravzaprav namenjena: ali je takšna zbirka pravljic res namenjena samo za mladino, ali pa ima še važnejše naloge. Če je knjiga namenjena samo za mladino, potem bi njena oblika in vsebina lahko bila temu namenu še bolj prilagojena (obseg knjige, ilustracije, tisk, itd). Vendar bi bil v tem slučaju izločen širok krog odraslih bralcev, katere folklorne drugih narodov zanima iz čisto kulturnih razlogov. Publikacije pravljic dandanes niso navadno namenjene samo otrokom, temveč imajo tudi vrsto drugih ciljev, ki dobivajo vedno bolj prevladujočo vlogo. S tega stališča pa tukaj obravnavano delo v splošnem ne zadovoljuje.

Predvsem bode v oči, da Albert Širok, ki je te pravljice po navedbi v knjigi sam izbral, nikjer ne navaja vira oziroma virov, iz katerih je te tekste črpal. Mislim, da je s tem zagrešil enega izmed najbolj grobih prekrškov prevajalcev, za katerega nosi odgovornost tudi založba sama. Če gre za izbor iz originalnih virov, bi bilo tudi nujno potrebno, da se v opombah k vsakemu tekstu navede vsaj deloma zgodovina dotičnega teksta. Tako na primer pri povesti »Pustolovščina z ribo velikanko« (str. 21), znani algonkinski pravljici, da jo je publiciral Henry R. Schoolcraft v svojem delu *Algie Researches*¹ in da jo je potem

¹ Henry R. Schoolcraft, *Algie Researches*, New York 1839, str. 144.

uporabil kot poseben motiv Longfellow v osmem spevu epa *Hiawatha*. V opombah bi bilo mesta ne samo za takšno tekstno zgodovino, ampak bi pri boljši ediciji eventualno bil naveden folklorni motiv sam in možna poglobljena interpretacija motiva. Namesto tega pa najdemo v opombah tu citirane knjige skoro izključno razlage, katerih vsebina nikdar ne presega duševnega nivoja desetletnega otroka: tako pri povesti »Pustolovec Kiviok«, kjer je v tekstu najpreje govora o »morskih ušeh«, nakar sledi razlaga, da je tu »mišljena najbrž posebna vrsta drobnih rakcev«. Takih opomb bi lahko navedel še celo vrsto.

Zaključna študija o indijanskih pravljicah (str. 180—181), ki jo je napisal prevajalec sam, je bežen in površen prikaz folklorne ameriških Indijancev. Avtor zbirke bi lahko povedal tu marsikaj zanimivega in poučnega, pa je to priložnost pustil praktično neizkoriščeno. Ob tej priliki bi med drugim lahko storil tudi zelo koristno delo, da bi podal vsaj kratek prikaz poznavanja folklorne Indijancev pri Slovencih, saj pri nas poznamo indijansko folkloro že več kot sto let, odkar je, leta 1857, izšla Baragova knjiga *Popis naovad in zaderžanja Indijanov Polnočne Amerike*. Indijanska folklorja je bila pri nas tako znana, da najdemo celo na panjskih končnicah prizore iz življenja ameriških Indijancev.² Navedel bi lahko tudi vrsto novejših slovenskih študij, ki omenjajo ali celo obširneje obravnavajo folkloro ameriških Indijancev.

Kot zaključek moremo reči, da je sam izbor tekstov sicer dober, da pa celotna zbirka ne zadovoljuje. V manjše napake, kot je prevod imena Blackfeet Indians s Črnokožci, se tu ne bi spuščal. Delo samo je sicer koristen prispevek na našem knjižnem trgu, vendar pa predstavlja istočasno tudi zamujeno priliko, kakršne bi si mi Slovenci pri naših omejenih publicističnih možnostih v tej obliki raje ne privoščili.

Janez Stanonik

Drobnjaković Borivoje, Etnologija naroda Jugoslavije. Prvi deo. Beograd 1960. Naučna knjiga, 8^o, 261 str.

Pokojni profesor etnologije na beograjski univerzi B. Drobnjaković je za T. Dorđevićem in J. Erdeljanovićem pripravil tretji učbenik za slušatelje etnologije in zlasti izpopolnil Erdeljanovićevega, ki je bil za področje Južnih Slovanov preozek. Drobnjaković je novi učbenik razdelil v dva dela; drugega je namenil materialni in duhovni kulturi Jugoslovanov, tako da obsega pričujoči prvi del splošno jugoslovansko etnološko podobo in vsebuje razvoj etnološke znanosti pri Jugoslovanih, prebivalstvo sedanje Jugoslavije pred naselitvijo Slovanov na Balkanski polotok, oris kulture Slovanov v njihovi pradomovini, preseljevanje Slovanov iz pradomovine v Srednje Podonavje in na Balkanski polotok, meje, število in narodnostno stanje prebivalstva sedanje Jugoslavije, etnično preteklost Jugoslovanov, njihova etnična imena, antropološke lastnosti, načine sporazumevanja in pisanje, ljudske običaje in praznovanje.

Drobnjakovićev prvi del učbenika etnologije jugoslovanskih narodov ima splošni značaj, s katerim sledi zlasti Niederlu in novejšim ruskim pisateljem od Deržavina do Udalcova. V ospredju običajev pa stoji področje osrednje in vzhodne Jugoslavije, se pravi področje kulturne gravitacije Beograda, tako da stoji zahod — razen Dalmacije — v ozadju, kar je zlasti očitno pri vrednotenju etnološkega dela Ljubljane, ko ni upoštevano n. pr. delo Slovenske akademije znanosti in umetnosti z njenim inštitutom za slovensko narodopisje, ali v Zagrebu, kjer je izostal klasični zbiratelj etnološkega gradiva in ustanovitelj etnografskega muzeja S. Berger, ali v Ptujju, kjer Drobnjaković še vzdržuje tezo o staroslovenskem svetišču. Nejasno tudi izstopa iz prvega dela razlika med kulturo starih Slovanov v pradomovini in pa v novi, saj je gotovo zelo važen vpliv antično kultiviranega starejšega prebivalstva na nove prišleke in pa

² Gorazd Makarovič, Poslikane panjske končnice, Ljubljana 1962, str. 110—111.